HELSINKI
EU Office

Suuri valiokunta keskiviikko 07.11.2018 klo 13:00 / U 69/2018 vp Digitaalinen Eurooppa – ohjelman perustamisesta,

Asiantuntijalausunto

Jaana Kokkonen, EU-erityisasiantuntija,
Helsinki EU Office

Digitaalinen Eurooppa-ohjelma

Helsinki EU Officen mielestä on olennaista, että tulevan EU- rahoituskauden rahoitusesityksissä huomioidaan jäsenvaltioiden, yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten lisäksi myös alueet ja kaupungit ja julkisen sektorin (*public administration*) hakukelpoisuudessa täsmennetään tämän koskevan myös kaupunkeja ja maakuntia (tällä hetkellä Digitaalinen Eurooppa ohjelmassa komission suorissa hauissa hakukelpoisina toimijoina mainitaan pääasiallisesti jäsenvaltiot ja digitaaliset innovaatiohubit).

Digitaalisten innovaatiohubien tulevan rahoituskauden keskeisen roolin huomioiden näiden organisaatiomuotoon tulee kiinnittää huomiota ja varmistaa, että rahoitukset mahdollistavat ketterät ja monipuoliset tilanteen mukaan sovellettavissa olevat hallinnolliset rakenteet. Hubien valintaperusteissa tulee turvata alueellisen kattavuuden lisäksi huippuosaamisen tunnistaminen ja tukeminen. Alueellisen kattavuuden ei ole syytä syrjäyttää ekselenssiä.

Tulevien rahoitusohjelmien kokonaiskuva ja -rahoitusosuus digitaalisektorilla on kohtuullinen, edellyttäen, että suomalaiset toimijat ovat kykeneviä riittävissä määrin ja tehokkaasti kotiuttamaan rahoituksia. Tämä vaatii nykyistä paremman EU-politiikan ja -rahoitusinstrumenttien tuntemusta läpileikaten eri sektoreilla sekä aktiivista koulutusta, keskustelua ja vaikuttamista.

EU-rahoitusten hyödyntäminen tulee integroida eri sektorien kehitysstrategioihin (esimerkiksi WIFI4EU/CEF2-mainittuna digitaalistrategioissa laajakaistakattavuuden toteutuksessa tai Digitaaliset innovaatiohubit jo tässä vaiheessa alueellisen teknologisen huippuosaamisen kehittämisen yhteydessä) nykyistä selkeämmin.

Digitaalinen Eurooppa ohjelmassa kiinnitetään huomiota tulevaisuuden työvoiman osaamisen kehittämiseen ja takamiseen muuttuvassa maailmassa. Nykyisessä ohjelmaesityksessä on vahva painotus teknisen osaamisen tukemiseen ja tiettyjen sektorien teknispainotteiseen täydennyskoulutukseen. Helsinki EU Office painottaa tämän lisäksi niin kutsuttujen C4-taitojen huomioista, jotka löytyvät pääpiirteissään myös Opetushallituksen uudesta 2016 opetussuunnitelmasta erityisesti laaja-alaisten osaamisalueiden yhteydestä. Empatia, vuorovaikutustaidot, oppimaan oppiminen, ennakointi, kulttuurinen kompetenssi, monilukutaito ja kriittinen ajattelu ovat digitaalisten taitojen ja tulevaisuuden työelämätaitojen perusedellytyksiä, jotka tulee huomioda ja resurssoida rinnan teknisten taitojen kehittämisen kanssa.

Helsinki EU Office korostaa kestävien ruokajärjestelmien ja luonnonvarojen käytön huomioimista myös Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa. Maatalous ja luonnonvarojen hyödyntäminen ovat sektoreita, joilla digitaalinen transformaatio näkyy jo tällä hetkellä erittäin voimakkaasti. Digitaaliset järjestelmät voivat tukea maatalouden kestävien järjestelmien kehitystä ja luonnovarojen vastuullista hyödyntämistä, lähiruokatuotannon ja jakelun tehostumista ja ruokaturvan parantumista, esimerkiksi lohkoketjutekonologioita ja robotiikkaa hyödyntäen. Tämä tulee huomioida ohjelmaesityksen valmistelussa ja implementoinnissa. Maatalouden, luonnonvarojen kestävän hyödyntämisen ja ruokaturvan tueksi on olennaista, että myös syrjäseuduille saadaan taattua tehokas laajakaistaverkkoyhteys. Tässä yhteydessä yhteys Verkkojen Eurooppa 2 -rahoitusohjelmaan on keskeinen.

Tulevan EU-rahoituskauden digitaalisektorin rahoitukset muodostuvat kohtuullisen monimutkaisesta ohjelma- ja instrumenttikokonaisuudesta (Digitaalinen Eurooppa -ohjelma yhteiskunnallisen transformation, CEF2-laajakaistainfrastruktuurin ja automatisoidun liikkumisen, Euroopan Horisontti tutkimuksen, Erasmus + osaamisen, Luova Eurooppa -kulttuurin ja luovien alojen ja EAKR alueellisen kehityksen rahoittajina). Monien digitaalisektorin hankkeiden olisi mahdollista, ja tulisi, hyödyntää rahoituksia usemmasta ohjelmasta, mikä lisää osaamisen ja resurssien tarvetta, mutta mahdollistaa myös suuremmat rahoituskokonaisuudet, jotka tuottavat pitkällä tähtäimellä suurempaa tulosta ja vaikuttavuutta. Lisäksi rahoitusohjelmien valmistelussa tulee kiinnittää huomiota ja taata ohjelmarahoitusten monialainen soveltava ja tilannekohtaisesti palveleva joustavuus. Digitaalinen Eurooppa-ohjelman yhteys alueiden älykkään erikoistumisen strategioihin tulee olla vahva.

Suomalaisen EU-tason digiosaamisen esiintuomiseen ja aktiiviseen ratkaisujen skaalautumisen edistämiseen tulee resurssoida nykyistä vahvemmin ja pitkäjänteisemmin. Suomessa kehitetyt ratkaisut kiinnostavat EU-tasolla ja voivat tuoda merkittäviä ratkaisuja EU-tason haasteisiin. Eurooppplaisten toimijoiden vertaisoppimista EU-rahoitteisten hankkeiden kautta tulee edistää.

Digitalisaatio vaatii EU-laajuista yhteistyötä ja yhteentoimivuutta, minkä näkökulmasta EU-rahoitukset ja laajempien EU-tasoisten yhteishankkeiden edistäminen perusedellytys. Onnistuneen digitaalisen transformaation tukena EU-rahoitukset, -koordinaatio ja -yhteentoimivuuskehitys ovat suotuisia.

Helsinki EU Office korostaa välitöntä tarvetta ja riittävää resurssointia kehittää koko EU-aluetta rakentamalla tarvittava digitaalinen infrastruktuuri mahdollistamaan digitaalisen yhtenäisen markkina-alueen ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman tavoitteita.